

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО**

Кафедра фтизіатрії і пульмонології

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

ДЛЯ СЕМІНАРСЬКОЇ РОБОТИ АСПІРАНТІВ
ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
З ДИСЦИПЛІНИ:

СИНДРОМ ОКРУГЛИХ ТІНЕЙ У ФТИЗІАТРІЇ

Львів 2020

Методичні вказівки для практичної роботи аспірантів при підготовці до практичних занять з дисципліни за вибором "Синдром округлих тіней у фтизіатрії" для підготовки докторів філософії за спеціальністю «Медицина», спеціалізацією «Фтизіатрія» складені:

Костик О. П., завідувач кафедри фтизіатрії і пульмонології Львівського національного
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)
медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук,
професор

Рудницька Н. Д., доцент кафедри фтизіатрії і пульмонології Львівського національного
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)
медичного університету імені Данила Галицького, кандидат медичних
наук, доцент

Невзгода О. А. , доцент кафедри фтизіатрії і пульмонології Львівського національного
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)
медичного університету імені Данила Галицького, кандидат медичних
наук, доцент

Вольницька Х. І., доцент кафедри фтизіатрії і пульмонології Львівського національного
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)
медичного університету імені Данила Галицького, кандидат медичних
наук, доцент

Рецензент:

Радченко О. М., професор кафедри внутрішньої медицини № 2 Львівського національного
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)
медичного університету імені Данила Галицького, доктор медичних наук,
професор

Предметом вивчення навчальної дисципліни є перебіг клінічних форм туберкульозу в сучасних умовах, рентгенологічні синдроми, диференційна діагностика генезу синдрому інфільтрації, дисемінації, перебіг туберкульозу на фоні супутніх захворювань, сучасні стандарти діагностики та лікування.

МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання дисципліни "Синдром округлих тіней у фтизіатрії" є формування теоретичних знань та поглиблення комплексу вмінь, навичок та інших компетенцій, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних завдань з цієї дисципліни, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, що вирішує актуальне наукове завдання у фтизіатрії, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Основним завданням вивчення дисципліни "Синдром округлих тіней у фтизіатрії" є вивчення проблем визначати нові наукові напрямки, теоретичні та практичні проблеми фтизіатрії в сучасних умовах; вільно володіти сучасними методами з досліджуваного наукового напрямку; використовувати новітні методи діагностики та лікування; вивчити особливості патофізіології та патоморфології туберкульозу; вільно аналізувати результати дослідження системи зовнішнього дихання та її функції та ендоскопічні методи дослідження; вільно аналізувати рентгенсеміотику деструктивних форм туберкульозу легень.

Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії повинен:

— **знати:** анатомічно-функціональні особливості органів дихання людини, дослідження функції системи зовнішнього дихання, основні синдроми у фтизіатрії, такі як синдром інфільтрації, синдром дисемінації, клініко-рентгенологічні особливості первинного та вторинного туберкульозу, особливості перебігу туберкульозу на фоні цукрового діабету, ВІЛ-інфекції та СНІДу, рентгенсеміотику деструктивних форм туберкульозу, сучасні стандарти діагностики туберкульозу, перелік мікробіологічних досліджень з діагностики туберкульозу, показання до госпіталізації пацієнтів із захворюванням на туберкульоз, визначення контактів з хворими на туберкульоз, знати сучасні стандарти лікування туберкульозу згідно нового наказу МОЗ України № 530 від 25.02.2020 р., протипоказання до стандартного короткострокового режиму лікування, групи препаратів, рекомендованих до застосування у індивідуалізованих довгострокових схемах лікування МЛС-ТБ, дозування препаратів для лікування у дорослих та дітей з врахуванням діапазону маси тіла.

— **вміти:** збирати медичну інформацію про стан пацієнта; виділяти вперше виявлений новий або повторний випадок туберкульозу у людини будь-якого віку в конкретному місці його перебування або інших порівнянних умовах, де існує ризик зараження інших людей, розслідувати індексний випадок, інтепретувати туберкулінову шкірну пробу, здійснювати обстеження, спостереження та лікування хворих та усіх контактних осіб, які були в осередковому або близькому контакті з хворими на активний туберкульоз та туберкульоз з бактеріовиділенням відповідно до клінічних настанов, обстежувати хворих на легеневий або позалегеновий туберкульоз із застосуванням загально-клінічних, мікробіологічних, радіологічних методів згідно з критеріями стандарту діагностики туберкульозу, проведення хірургічної біопсії (з місць ураження) з отриманням матеріалу для подальшого мікробіологічного та морфологічного дослідження, призначити відповідний режим лікування керуючись результатами отриманих досліджень, оцінювати та сприяти прихильності пацієнта до лікування, використовуючи пацієнт-орієнтований підхід у співпраці з членами сім'ї, представниками громад, соціальних служб, проводити активний моніторинг побічних реакцій на препарати, контролювати результати лікування.

ЗМІСТ

Теми семінарських (очна денна, очна вечірня форми навчання)

№	Назва теми	Години
1	2	3
1.	Ендоскопічні методи діагностики у фтизіатрії.	2
2.	Класифікація туберкульозу, пневмоній та злоякісних процесів в легенях.	2
3.	Синдром округлих тіней в легенях: диференційна діагностика.	2
4.	Хірургічні методи діагностики округлих тіней в легенях.	2
Разом:		8

Теми семінарських (заочна форма навчання)

№	Тема	Години
1.	Особливості перебігу доброякісних процесів в легенях.	2
2.	Диференційна діагностика округлих тіней в легенях при злоякісних процесах.	2
Разом		4

ТЕМА 1. ЕНДОСКОПІЧНІС МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ У ФТИЗІАТРІЇ

(очна денна, очна вечірня форми навчання)

Мета і завдання

1. Удосконалити знання аспірантів щодо ендоскопічних методів дослідження.
2. Вміти інтерпретувати результати основних сучасних методів дослідження .

Місце заняття

Навчальна кімната, клінічні відділення, відділення функціональної діагностики.

Час – 2 години

Матеріальне забезпечення

Функціональна та ендоскопічна техніка, результати клінічних обстежень.

Навчальні питання

1. Покази і протипокази для діагностичної і лікувальної бронхоскопії з забором матеріалу для бактеріологічного та гістологічного дослідження.
2. Покази для проведення біопсії, види біопсій і техніка їх проведення.
3. Результативність біопсій при різних захворюваннях.

Практичні навички

1. Вміти аналізувати дані ендоскопічних методів дослідження.
2. Знати покази для проведення бронхоскопій та біопсій.
3. Забір матеріалу для бактеріологічного і гістологічного дослідження.

Самостійна робота

Вивчення рекомендованої літератури.

Література:

1. Феценко Ю. 1., Мельник В. М., Ільницький І. Г. Основи клінічної фтизіатрії – Київ-Львів, 2007- 2-х томах, - 1174 с.
2. Феценко Ю. І. і співат. Пульмонологія і фтизіатрія. - Київ-Львів, 2009- 1335 с.
3. Черенько С. О. Туберкульоз і хронічне обструктивне захворювання легень – спільні механізми патогенезу та вплив вітаміну D на їх перебіг. Укр.хіміотерапевт.журн. 2012; 1-2 (25): 91-97.
4. Феценко Ю. І., Тодоріко Л. Д., Кужко М. М., Гуменюк М. І. Патоморфоз туберкульозу – реалії сьогодення, хіміорезистентність як ознака прогресування. Укр.пульмонол.журн. 2018; 2: 6 – 11.
5. Феценко Ю. І., Яшина Л. О., Назаренко К. В. [та ін.] Можливості діагностики гіперінфляції та емфіземи легень у хворих з поєднаним перебігом бронхіальної астми та

хронічного обструктивного захворювання легень на первинному та спеціалізованому рівнях надання медичної допомоги. Укр.пульмонол.журн. 2018; 1: 7 – 13.

6. Inghammar M. [et al.] COPD and the Risk of Tuberculosis - A Population- v Based Cohort Study. PLoSOne. 2010; V. 5, 4: 1013-1018.

ТЕМА 2. КЛАСИФІКАЦІЯ ТУБЕРКУЛЬОЗУ, ПНЕВМОНІЙ ТА ЗЛОЯКІСНИХ ПРОЦЕСІВ В ЛЕГЕНЯХ

(очна денна, очна вечірня форми навчання)

Мета і завдання

1. Удосконалити знання аспірантів щодо сучасної класифікації туберкульозу, пневмоній та злоякісних процесів в легенях.
2. Удосконалити знання аспірантів щодо особливостей формування діагнозу хворого на туберкульоз, пневмонії та злоякісні процеси в легенях.

Місце заняття

Навчальна кімната.

Час – 2 години

Матеріальне забезпечення

Мультимедійна презентація.

Навчальні питання

1. Принцип побудови класифікації захворювань органів дихання.
2. Типи туберкульозного процесу.
3. Основні клінічні форми туберкульозу.
4. Характеристика туберкульозного процесу.
5. Анатомо-фізіологічні особливості дихальної системи.
6. Клінічні та диспансерні категорії обліку хворих на туберкульоз.
7. Ефективність лікування хворих на туберкульоз.
8. Залишкові зміни після перенесеного туберкульозу.
9. Формулювання діагнозу туберкульозу, пневмоній та злоякісних процесів в легенях згідно з класифікаціями.

Практичні навички

Знати сучасне формулювання діагнозу туберкульозу згідно з класифікацією.

Самостійна робота

Вивчення рекомендованої літератури.

Література:

1. Мельник В. П., Ільницький І. Г. Фтизіатрія – Київ-Львів, 2008. - 302 с.
2. Пульмонология в вопросах и ответах: Справочник для врача – Киев-2010. -282с.
3. Феценко Ю. І., Мельник В. М. Сучаст методи діагностики, лікування і профілактики туберкульозу. - К.: Здоров'я, 2002. - 904 с.
4. Феценко Ю. І., Мельник В. М., Ільницький І. Г. Основи клінічної фтизіатрії – Київ-Львів, 2007- 2-х томах,- 1174 с.
5. Феценко Ю. І. і співат. Пульмонологія і фтизіатрія. - Київ-Львів, 2009- 1335 с.

ТЕМА 3. СИНДРОМ ОКРУГЛИХ ТІНЕЙ В ЛЕГЕНЯХ: ДИФЕРЕНЦІЙНА ДІАГНОСТИКА

(очна денна, очна вечірня форми навчання)

Мета і завдання

1. Удосконалити знання аспірантів щодо діагностики синдрому округлих тіней в легенях.
2. Вміти інтерпретувати результати обстеження та диференційної діагностики.

Місце заняття

Навчальна кімната, клінічні відділення, рентгенкабінет, кабінет функціональної діагностики.

Час – 2 години

Матеріальне забезпечення

Мультимедійна презентація, результати клінічних інструментальних методів обстежень, рентгенограми, томограми, комп'ютерні томограми.

Навчальні питання

1. Методи рентгенологічного обстеження хворих з синдромом округлих тіней в легенях.
2. Казеозна пневмонія. Патогенез, клініка, діагностика, лікування, наслідки.
3. Туберкульоз легень. Патогенез, клініка, діагностика, лікування, наслідки.
4. Диференційна діагностика туберкульозу легень з раком легень, солітарними метастазами, злоякісних пухлин позалегової первинної локалізації, осумкованим міжчастковим ексудативним плевритом.

Практичні навички

1. Знати клініко-рентгенологічні особливості синдрому округлих тіней в легенях різного генезу.
2. Знати рентгенсеміотику деструктивних форм туберкульозу та абсцедуючих пневмоній.
3. Сучасні стандарти діагностики округлих тіней в легенях.

Самостійна робота

Вивчення рекомендованої літератури.

Література:

1. Мельник В. П., Ільницький І. Г. Фтизіатрія – Київ-Львів, 2008. - 302 с.
2. Пульмонологія в вопросах и ответах: Справочник для врача – Киев-2010.-282с.
3. Феценко Ю. І., Мельник В. М. Сучасні методи діагностики, лікування і профілактики туберкульозу. - К.: Здоров'я, 2002. - 904 с.
4. Феценко Ю. І., Мельник В. М., Ільницький І. Г. Основи клінічної фтизіатрії – Київ-Львів, 2007- 2-х томах, - 1174 с.
5. Феценко Ю. І. і співавт. Пульмонологія і фтизіатрія. - Київ-Львів, 2009- 1335 с.

ТЕМА 4. ХІРУРГІЧНІ МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ ОКРУГЛИХ ТІНЕЙ В ЛЕГЕНЯХ.

(очна денна, очна вечірня форми навчання)

Мета і завдання

1. Поглибити знання аспіранта щодо хірургічних, рентгенологічних та інших допоміжних методів діагностики округлих тіней в легенях.
2. Навчитися диференціювати особливості рентгенологічних, клінічних та лабораторних особливостей перебігу округлих тіней в легенях (туберкульоз, периферійний рак легень, солітарні метастази злоякісних пухлин в легенях, осумкований частковий ексудативний плеврит).

Місце заняття

Навчальна кімната, клінічні відділення, торакальне відділення, бактеріологічна лабораторія, рентгенологічне відділення.

Час – 2 години

Матеріальне забезпечення

Рентгенограми, результати інструментальних і лабораторних обстежень.

Навчальні питання

1. Ендоскопічні методи діагностики округлих тіней в легенях.
2. Торакоскопія, медіастиноскопія, цитологічне дослідження мокротиння.
3. Діагностична торакотомія, пункційна біопсія новоутворень в легенях.
4. Протипокази для оперативного втручання.
5. Покази до радикальних оперативних втручань

Практичні навички

1. Діагностичні і лікувальні маніпуляції при діагностиці округлих тіней в легенях.
2. Інвазивні методи дослідження кулястих утворів в легенях.
3. Проведення ендоскопічних методів діагностики округлих тіней в легенях.
4. Проведення торакоскопії, медіастиноскопії, цитологічного дослідження мокротиння.

5. Діагностична торакотомія, пункційна біопсія новоутворень в легенях.

Самостійна робота

Вивчення рекомендованої літератури.

Література

1. Мельник В. П., Ільницький І. Г. Фтизіатрія – Київ-Львів, 2008. - 302 с.
2. Пульмонологія в вопросах и ответах: Справочник для врача – Киев -2010. -282с.
3. Фещенко Ю. І., Мельник В. М. Сучасні методи діагностики, лікування і профілактики туберкульозу. - К.: Здоров'я, 2002. - 904 с.
4. Фещенко Ю. І., Мельник В. М., Ільницький І. Г. Основи клінічної фтизіатрії – Київ-Львів, 2007- 2-х томах, - 1174 с.
5. Фещенко Ю. І. і співат. Пульмонологія і фтизіатрія. - Київ-Львів, 2009- 1335 с.

ЗАОЧНА ФОРМА НАВЧАННЯ

ТЕМА 1. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕБІГУ ДОБРОЯКІСНИХ ПРОЦЕСІВ В ЛЕГЕНЯХ

(заочна форма навчання)

Мета і завдання

1. Удосконалити знання аспірантів щодо клінічного перебігу доброякісних процесів в легенях.
2. Вміти інтерпретувати результати діагностики та клінічні прояви перебігу доброякісних процесів в легенях.

Місце заняття

Навчальна кімната, клінічні відділення, рентгенологічне відділення.

Час – 2 години

Матеріальне забезпечення

Мультимедійна презентація, результати клінічних та інструментальних методів обстежень.

Навчальні питання

1. Методи рентгенологічного обстеження хворих з синдромом округлих тіней в легенях.
2. Казеозна пневмонія. Патогенез, клініка, діагностика, лікування, наслідки.
3. Туберкульоз легень. Патогенез, клініка, діагностика, лікування, наслідки.
4. Диференційна діагностика туберкульозу легень з раком легень, солітарними метастазами, злоякісних пухлин позалегенової первинної локалізації, осумкованим міжчастковим ексудативним плевритом.

Практичні навички

1. Знати клініко-рентгенологічні особливості синдрому округлих тіней в легенях різного генезу.
2. Знати рентгенсеміотику деструктивних форм туберкульозу та абсцедуючих пневмоній.
3. Сучасні стандарти діагностики округлих тіней в легенях.

Самостійна робота

Вивчення рекомендованої літератури.

Література:

1. Мельник В. П., Ільницький І. Г. Фтизіатрія – Київ-Львів, 2008. - 302 с.
2. Пульмонологія в вопросах и ответах: Справочник для врача – Киев-2010.-282с.
3. Фещенко Ю. І., Мельник В. М. Сучасні методи діагностики, лікування і профілактики туберкульозу. - К.: Здоров'я, 2002. - 904 с.
4. Фещенко Ю. І., Мельник В. М., Ільницький І. Г. Основи клінічної фтизіатрії – Київ-Львів, 2007- 2-х томах, - 1174 с.
5. Фещенко Ю. І. і співат. Пульмонологія і фтизіатрія. - Київ-Львів, 2009- 1335 с.

ТЕМА 2. ДИФЕРЕНЦІЙНА ДІАГНОСТИКА ОКРУГЛИХ ТІНЕЙ В ЛЕГЕНЯХ ПРИ ЗЛОЯКІСНИХ ПРОЦЕСАХ.

(заочна форма навчання)

Мета і завдання

1. Удосконалити знання аспірантів щодо клінічного перебігу злоякісних процесів в легенях.
2. Вміти інтерпретувати результати діагностики та клінічні прояви перебігу злоякісних процесів в легенях.

Місце заняття

Навчальна кімната, клінічні відділення, рентгенологічне відділення.

Час – 2 години

Матеріальне забезпечення

Мультимедійна презентація, результати клінічних та інструментальних методів обстежень.

Навчальні питання

1. Методи рентгенологічного обстеження хворих з синдромом округлих тіней в легенях.
2. Казеозна пневмонія. Патогенез, клініка, діагностика, лікування, наслідки.
3. Туберкульоз легень. Патогенез, клініка, діагностика, лікування, наслідки.
4. Диференційна діагностика туберкульозу легень з раком легень, солітарними метастазами, злоякісних пухлин позалегенової первинної локалізації, осумкованим міжчастковим ексудативним плевритом.
5. Периферичний рак легень.

Практичні навички

1. Знати клініко-рентгенологічні особливості синдрому округлих тіней в легенях різного генезу.
2. Знати рентгенсеміотику деструктивних форм туберкульозу та абсцедуючих пневмоній.
3. Сучасні стандарти діагностики округлих тіней в легенях.

Самостійна робота

Вивчення рекомендованої літератури.

Література:

1. Мельник В. П., Ільницький І. Г. Фтизіатрія – Київ-Львів, 2008. - 302 с.
2. Пульмонологія в вопросах и ответах: Справочник для врача – Киев-2010. -282с.
3. Феценко Ю. І., Мельник В. М. Сучасні методи діагностики, лікування і профілактики туберкульозу. - К.: Здоров'я, 2002. - 904 с.
4. Феценко Ю. І., Мельник В. М., Ільницький І. Г. Основи клінічної фтизіатрії – Київ-Львів, 2007- 2-х томах, - 1174 с.
5. Феценко Ю. І. і співат. Пульмонологія і фтизіатрія. - Київ-Львів, 2009- 1335 с.